Kategoria: Felietony
Opublikowano: poniedziałek, 27, wrzesień 2010 00:00
Odsłony: 2992

W dniu 24 września 2010 r. Prezydent RP Bronisław Komorowski gościł kilkuset samorządowców oraz inne osoby zasłużone dla budowy samorządowości w Polsce. Warto było być tego dnia w Pałacu Prezydenckim, a z wielu interesujących zdarzeń odnotujmy trzy.

Inicjatywy Prezydenta RP

Prezydent zapowiedział powołanie Forum Debaty Publicznej "Samorząd dla Polski".
Pracami Forum mają koordynować m.in. profesorowie Jerzy Regulski i Michał Kulesza.
Prezydent zapowiedział, że na początku 2011 r. przedstawi pakiet legislacyjny, który modernizowałby i dawał nowy impuls samorządowi w Polsce. W pakiecie tym miałoby się znaleźć się m.in. przekształcenie ordynacji wyborczej tak, aby wybory samorządowe w 2014 r. mogły się odbywać w okręgach jednomandatowych.
Prezydent opowiedział się też za tym, by wzrosło znaczenie lokalnych środowisk i stowarzyszeń, a także jednostek pomocniczych, takich jak m.in. rady osiedli. Według Bronisława Komorowskiego, powinny powstać uregulowania prawne dotyczące obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej oraz wysłuchania publicznego.
Prezydent opowiedział się też za urealnieniem finansowania zadań samorządów, tak aby środki przekazywane władzom lokalnym były adekwatne do zadań.

Odznaczenia dla osób zasłużonych dla budowy samorządności

Prezydent odznaczył 24 osoby, za wybitne zasługi w działalności na rzecz rozwoju demokracji lokalnej, za osiągnięcia w pracy samorządowej oraz w podejmowanej z pożytkiem dla kraju pracy zawodowej i społecznej.
Wśród nich jednego z twórców reformy samorządowej Michała Kuleszę. Odznaczenia otrzymali również prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz; prezydent Rzeszowa Tadeusz Ferenc; Prezes Zarządu ZPP Kazimierz Kotowski; wieloletni Przewodniczący Rady Miasta Krakowa Stanisław Handzlik; marszałek sejmiku mazowieckiego Adam Struzik; Wójt Gminy Nowosolna Tomasz Bystroński; Burmistrz Gołdapi Marek Miros; Prezydent Konina Kazimierz Pałasz.
Gratulujemy!

Samorządowcy proszą Prezydenta RP

Samorządowcy przekazali Prezydentowi dokument odnoszące się do najważniejszych aspektów funkcjonowania samorządu terytorialnego.

Znajdujemy w nim odniesienie do, przyjętego w 1981 roku programu naprawy państwa Samorządna Rzeczpospolita., diagnozę aktualnej sytuacji gmin, powiatów i województw, ale i także propozycje koniecznych zmian w ustroju polskich samorządów.

Pełną treść tego dokumentu zamieściliśmy na stronach www.zpp.pl oraz www.jst.org.pl, a poniżej prezentujemy kilka propozycji dotyczących zmian w ustroju samorządów terytorialnych.

Koncepcja samorządu terytorialnego

Podstawowe ramy koncepcji samorządu terytorialnego, określone w art. 2 i 3 Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego, są w Polsce uwzględnione w rozdziale VII Konstytucji i w ustawach

Phoca PDF

określających ustrój samorządu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego.

Dotychczasowe doświadczenia skłaniają, by – w ramach przyjętej 20 lat temu koncepcji – rozważyć modyfikacje, mające na celu:

- znaczące zwiększenie udziału obywateli w życiu publicznym,
- wzmocnienie partnerstwa między różnymi rodzajami jednostek samorządu terytorialnego,
- uporządkowanie relacji między organami stanowiącymi i wykonawczymi JST,
- wprowadzenie w wyborach lokalnych jednomandatowych okręgów wyborczych (silniejszy związek radnych z wyborcami, wzrost znaczenia lokalnych stowarzyszeń i środowisk),
- uporządkowanie relacji między organem stanowiącym i wykonawczym,
- dokończenie rozgraniczenia kompetencji stanowiących i wykonawczych,
- zmiana formuły oceny organu wykonawczego: absolutorium finansowe (regionalna izba obrachunkowa) i osobne absolutorium z tytułu wykonania uchwał rady / sejmiku (organ stanowiący),
- wprowadzenie jednoosobowego organu wykonawczego w powiecie (starosta) i powierzenie burmistrzowi/wójtowi/prezydentowi i staroście funkcji przewodniczenia obradom rady,
- wprowadzenie zarządu politycznego w województwie (wicemarszałkowie – szefowie departamentów, powoływani na wniosek marszałka); wprowadzenie konstruktywnego votum nieufności;
- stworzenie ram instytucjonalnych do współpracy między gminami i powiatem oraz między samorządami lokalnymi a województwem,
- wprowadzenie konwentu powiatu (wójtowie, burmistrzowie i starosta; opiniowanie i inicjowanie projektów); wprowadzenie gminno-powiatowych komisji konsultacyjnych (problemowych),
- wprowadzenie konwentu województwa (delegaci konwentów powiatowych – uprawnienia podobne do konwentu powiatu),
- wprowadzenie rozwiązań ustrojowych dla obszarów metropolitalnych i aglomeracji; umożliwienie tworzenia związków wielozadaniowych, w tym gminno-powiatowych,
- wzmocnienie jednostek pomocniczych w gminach (sołectwa, osiedla, dzielnice), w tym wprowadzenie gminnego konwentu przedstawicieli tych jednostek z udziałem wójta (burmistrza, prezydenta),
- wprowadzenie obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej (po przekroczeniu progu referendalnego jest to projekt „obligatoryjny", jego odrzucenie przez radę oznacza automatycznie wniosek o referendum w danej sprawie),
- wprowadzenie instytucji wysłuchania publicznego (w tym na wniosek obywateli) projektów ważniejszych uchwał rady gminy / powiatu / sejmiku województwa,
- wprowadzenie możliwości tworzenia przez organ stanowiący lokalnego funduszu inicjatyw obywatelskich (np. w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, jako pula „wolnych" środków, nieprzeznaczonych z góry na konkretne zadania),
- wprowadzenie funkcji lokalnego rzecznika praw obywatelskich (w tym w zakresie ochrony zdrowia) i lokalnego kuratora oświaty (wybieranych bezpośrednio przy wyborach samorządowych).

Dodatkowo w zakresie spraw o znaczeniu ustrojowym proponujemy, by:

- w referendum w sprawie odwołania organu wykonawczego gminy przyjąć, że frekwencja wymagana do ważności referendum wynosi 60% frekwencji z I tury wyborów;

Phoca PDF

- znieść zakaz łączenia funkcji w samorządzie terytorialnym z mandatem senatora (będzie to oznaczać częściowe wykonanie jedynego niezrealizowanego postulatu programu Samorządna Rzeczpospolita – utworzenie Senatu – Izby Samorządowej).

Zmiany ustrojowe

Zdaniem środowisk samorządowych niezbędne jest przyjęcie następujących założeń zmian ustawowych w tych dziedzinach:

- ustawy powinny określać tylko zasady realizacji tych zadań,
- niedopuszczalne są regulacje ustalające sposób realizacji tych zadań, zwłaszcza bardzo liczne odesłania do aktów wykonawczych,
- w razie ustalenia szczegółowych standardów realizacji zadań (w oświacie – programy nauczania, w pomocy społecznej – świadczenia obowiązkowe) niezbędne jest równoczesne określenie standardów ich finansowania; standardy te muszą być określone w ustawach (*vide*: wyrok TK ws. dodatków mieszkaniowych); jedynie wówczas te standardy mogą stać się kryterium kontroli legalności działania JST,
- niezbędny jest powrót do pierwotnej koncepcji zespolenia służb (policji), inspekcji, straży i administracji w powiatach. Jest to ważne zwłaszcza z punktu widzenia zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa publicznego, pożarowego, powodziowego, sanitarnego itp.,
- konieczne jest zmodernizowanie przepisów, które ograniczają tworzenie i funkcjonowanie zintegrowanych systemów zarządzania kryzysowego, zarówno w wymienionych powyżej dziedzinach bezpieczeństwa mieszkańców jak i ratownictwa (w tym zdrowotnego),
- kategoryzacja jednostek samorządu terytorialnego, zwłaszcza gmin, jest związana z zakresem nałożonych zadań, a więc wynika z ustaw prawa materialnego. Kategoryzacja powinna mieć odzwierciedlenie w przepisach dotyczących finansowania JST,
- należy zapewnić organom samorządu województwa uprawnienia regulacyjne w transporcie regionalnym,
- ochrona granic społeczności lokalnych musi oznaczać obowiązek konsultacji, możliwie w drodze referendum. Procedura powinna umożliwiać odwołanie od (projektu) rozporządzenia przed jego wejściem w życie,
- społeczności lokalne i regionalne muszą mieć wpływ na publiczne media regionalne.

Udanego tygodnia
Marek Wójcik

Phoca PDF